ПРАЛЕТАРЫІ УСІХ КРАІН, ЯДНАЙЦЕСЯ!

БЕЛАРУСКІ УНІВЕРСІТЭТ

ОРГАН ПАРТКОМА, РЭКТАРАТА, КАМСАМОЛЬСКАГА І ПРАФСАЮЗНЫХ КАМІТЭТАЎ БЕЛАРУСКАГА ОРДЭНА ПРАЦОЎНАГА ЧЫРВОНАГА СЦЯГА ДЗЯРЖАЎНАГА УНІВЕРСІТЭТА ІМЯ У. І. ЛЕНІНА

ГАЗЕТА ЎЗНАГАРОДЖАНА ГАНАРОВАЙ ГРАМАТАЙ ВЯРХОЎНАГА САВЕТА БССР

1989
ЧАЦВЕР
14
ВЕРАСНЯ
№ 24 (1617)

НЕ ПА ЧУТКАХ

ЭХ, БУЛЬБАЧКА!

Звычайная штогадовая восеньская гісторыя. Верасень, студэнты, бульба. З гэтым усе звыкліся, і мірыцца кожны па-свойму. Чаканне сёлетняга бульбянога верасня было крыху ўзбуджаным і мітуслівым. Навіна: едуць толькі другакурснікі! Сёння ўжо кожным выбар зроблены, і без малога два тыдні студэнты дапамагаюць калгаснікам. На сустрэчы другакурснікаў журфака са старшынёй калгаса імя Ульянава Асіповіцкага раёна: «Мы разумеем, што работа вам выпадае нудная і асабліва натхняць не будзе...» Так яно і ёсць: падбіраць пасля камбайна дробную, бы лясныя арэхі, бульбу ахвоты ніяк не дадае. Але ж трэба, бо, кажуць, да 400 кг на гектар можна яе мець.

Тыя ж самыя задачы з поспехам ужо на палетках суседняга саўгаса «Каўгарскі» выконваюць другакурснікі біяфака. Іх давялося праведаць у першыя дні працы. Дзеля справядлівасці патрэбна адзначыць, што калгасы няблага падрыхтаваліся да прыёму студэнтаў: хлопцы і дзяўчаты месцяцца па кватэрах мясцовых жыхароў, на грошы, выдзеленыя калгасам, студэнткі-паварыхі гатуюць ежу на ўсю групу, ёсць пэўны фронт работ. Кіраўніцтва калгаса на наяўнасць памочнікаў глядзіць даволі рэалістычна, ідыліяй на тэму стаханаўскіх норм выпрацоўкі не цешыцца, але справядліва разлічвае на важкую дапамогу гарадскіх памочнікаў. Слова, а дакладней, справа — за студэнтамі.

С. ГРЫЦ.
Фота аўтара.

Матэрыялы выязной рэдакцыі «Беларускага універсітэта» чытайце на 2-й старонцы.

Па наездджанай каляіне

ТРЫБУНА ВЫБАРШЧЫКА

Дзіўнае пачуццё ахоплівае пры знаёмстве з праектам Закона аб зменах і дапаўненнях Канстытуцыі БССР. Ствараецца ўражанне, што аўтары праекта, якія, як заўсёды, засталіся ананімнымі і практычна «спісалі» саюзны Закон, і чуць не чулі ні пра крытыку яго народнымі дэпутатамі БССР, ні пра апытанне грамадскай думкі, якая выявіла адмоўныя адносіны народа да шэрагу палажэнняў Закона, ні пра патрабаванні выбаршчыкаў іх адмяніць. Аўтары праекта ігнаруюць не толькі народную думку, але і выказванні кіраўніка дзяржавы аб недасканаласці існуючага Закона і неабходнасці яго дэмакратызацыі. Здавалася б, ужо адно гэта развязвае рукі рэспубліканскіх заканадаўцаў, якія раней былі закаваны ў ланцугі рабскага падпарадкавання вышэйстаячым органам,— стварай, рухай перабудову далей! Але атрымліваецца наадварот: яны стараюцца нібы не заўважаць перамен, якія адбываюцца навокал, узросшай самасвядомасці народа, імкнуцца, як у нядобры застойны час,. накіраваць ход падзей па наездджанай каляіне ў балота стагнацыі.

Хацелася б спыніцца на трох найбольш важных, на мой погляд, аспектах.

Не патрэбна быць юрыстам-правазнаўцам, каб заўважыць відавочную супярэчнасць паміж дэкларыруемым у артыкуле 84 усеагульным роўным выбарчым правам, што, як вядома, патрабуе захавання прынцыпу «адзін выбаршчык — адзін голас», і палажэннем аб выбарах народных дэпутатаў ад грамадскіх арганізацый. Пра якое роўнае права выбіраць можа ісці размова, калі ўсе дэлегаты з'ездаў, канферэнцый і пленумаў грамадскіх арганізацый будуць мець як мінімум два галасы? Вось ужо, сапраўды, усё як у тым кашмарным прадбачанні Аруэла: «Усе выбаршчыкі роўныя, але адны больш роўныя, чым іншыя»...

Зразумела імкненне кіруючых партыйна-бюракратычных вярхоў рэспублікі любым шляхам забяспечыць сабе месца ў Вярхоўным Савеце, а калі ўдасца, то і сфарміраваць «агрэсіўна-паслухмяную большасць», здольную «запляскаць» любыя прагрэсіўныя пачынанні. Але гэты «пралаз» для непапулярных палітычных дзеячаў павінен быць зачынены волевыяўленнем народа. Грамадскім арганізацыям патрэбна даць права вылучэння сваіх кандыдатаў па выбарчых акругах, а надзяленне іх дэпутацкімі мандатамі павінна заставацца прэрагатывай ўсіх выбаршчыкаў.

Не менш важным з'яўляецца і пытанне аб акруговых перадвыбарных сходах. У арт. 89 нібы ўпамінаецца аб тым, што яны могуць праводзіцца пры выбарах ад выбарчых акруг. Ці трэба тлумачыць, што такая, на першы погляд, мяккая фармулёўка, якая быццам дае магчымасць абысціся без акруговых сходаў, на практыцы ж немінуча трансфармуецца ў жорсткае «павінны праводзіцца»? Вопыт мінулай выбарчай кампаніі паказаў, што гэтыя сходы (для чаго, дарэчы, яны і прадугледжваліся) сталі сітам, якое даволі эфектыўна адсейвае нязручных апарату кандыдатаў. Ці трэба здзіўляцца, што ён імкнецца захаваць гэты відавочна, недэмакратычны парадак, які супярэчыць прынцыпам прамога выбарчага права?! Неабходнасць акруговых сходаў, як правіла, аргументуецца складанасцю выбару з вялікай колькасці кандыдатаў — маўляў, выбаршчыкі не ў стане за два месяцы вызначыць «хто ёсць хто ». Пры гэтым маўкліва падразумяваецца, што так званыя «прадстаўнікі працоўных калектываў» на акруговым сходзе здольны гэта зрабіць за некалькі гадзін.

Безумоўна, калі пакінуць існуючы парадак вылучэння прэтэндэнтаў, пры якім любая арганізацыя, якая мае пячатку, — ці то цырульня з дзесяткам работнікаў, ці кааператыў, які аб'ядноўвае 3—5 чалавек,— будзе мець гэта права, у выбарчыя бюлетэні давядзецца ўносіць дзесяткі прозвішчаў. Іншая справа, калі Закон аб выбарах дазволіць вылучаць кандыдатаў сходам працоўных калектываў, выбаршчыкаў па месцы жыхарства, грамадскіх арганізацый і г. д. Пры гэтым патрэбна папраўка: кандыдат у народныя дэпутаты рэгіструецца ў акруговай камісіі ў тым выпадку, калі сумарная колькасць удзельнікаў сходаў складзе, напрыклад, не менш за 500 чалавек. Усім вядома, з якой цяжкасцю арганізоўваліся сходы жыльцоў той ці іншай акругі, як часта яны прызнаваліся непаўнамоцнымі з-за адсутнасці кворуму. Вышэйапісаны парадак вылучэння здымае гэтыя абмежаванні — праводзь сходы хоць у кожным ЖЭКу, абы колькасць іх удзельнікаў была не менш усталяванай квоты.

І, нарэшце, пытанне аб кіраўніку рэспублікі. Яго, як бачна з артыкулаў 97 і 99, Вярхоўны Савет павінен выбраць на першым сваім пасяджэнні. Але калі на з'ездзе народных дэпутатаў СССР амаль ніхто не сумняваўся наконт кандыдатуры на пасаду Старшыні Вярхоўнага Савета, то ў нашай рэспубліцы, на маю думку, няма нейкага аднаго лідэра перабудовы, якога аднадушна падтрымліваў бы народ. У сувязі з гэтым мяркую, што на першым пасяджэнні Вярхоўнага Савета патрэбна выбраць пяць-шэсць кандыдатаў на пост Старшыні і яго намеснікаў і вынесці гэтыя кандыдатуры на ўсенароднае галасаванне. За 10—12 дзён з дапамогай тэлебачання прэтэндэнты змогуць данесці свой пункт гледжання па ўсіх важнейшых пытаннях да кожнага выбаршчыка, прапанаваць сваю канцэпцыю развіцця рэспублікі. Пры наступным усенародным галасаванні кіраўніком рэспублікі стане прэтэндэнт, які набраў большую колькасць галасоў, а яго намеснікамі — тыя, у каго сума галасоў меншая. Заўважу, што сама працэдура галасавання і падліку можа быць істотна спрошчана, калі прозвішча кожнага кандыдата надрукаваць на асобным бюлетэні. У гэтым выпадку задача выбаршчыкаў таксама будзе аблегчана — ім застанецца толькі апусціць у ўрну тры бюлетэні з прозвішчамі сваіх выбраннікаў.

Магчыма, некаму тон гэтага артыкула здасца надзвычай катэгарычным. Зусім не прэтэндую на ісціну ў апошняй інстанцыі, тым не менш лічу, што выказваю думку большасці выбаршчыкаў. Для таго, каб пераканацца ў гэтым, дастаткова правесці ўсенародны рэферэндум па трох пытаннях: выбары ад грамадскіх арганізацый — «за», «супраць»; акруговыя перадвыбарныя сходы — «за», «супраць»; прамыя выбары Старшыні Вярхоўнага Савета і яго намеснікаў — «за», «супраць». Праўда, правядзенне такога рэферэндуму — справа даволі складаная, калі тыя, ад каго залежыць вырашэнне дадзенага пытання, больш за ўсё заклапочаны не фарміраваннем працаздольнага Савета сапраўды народных дэпутатаў, а захаваннем для сябе цёплых месц і незаслужаных прывілей.

В. ГАРБАЧОЎ,
навуковы супрацоўнік кафедры радыяцыйнай хіміі, кандыдат тэхнічных навук.

НЕАДКЛАДНА!

Усё тое, аб чым пойдзе гаворка, здарылася не раптам. Студэнты і раней хадзілі, прасілі, патрабавалі.

І вось 11 верасня адбылося тое, што павінна было адбыцца. Студэнты-фізікі, якія прайшлі службу ў арміі, цвёрда вырашылі не наведваць заняткі па ваеннай падрыхтоўцы. Іх падтрымала моцная палова іншых факультэтаў. Праўда, ёсць палажэнне Дзяржкамітэта СССР па народнай адукацыі, адзін з пунктаў якога дазваляе студэнтам самастойна вырашаць: хадзіць на «ваенку» ці не. Але ў пункце тым — агаворка: права вольнага наведвання маюць тыя, хто звольніўся ў запас у 1989 годзе. Вось у гэтым і ўбачылі студэнты-вайскоўцы сацыяльную несправядлівасць: «А што тыя, хто звольніўся раней?

УЛЬТЫМАТУМ

Чым яны горшыя?» Таму і нарадзіліся радкі звароту да адміністрацыі універсітэта.

Тыя, хто прымаў удзел у складанні гэтага дакумента, лічаць, што кожны павінен займацца сваёй справай. Карацей, сталяру — сталярава.

Генадзь ГРЫНЧЫК, фізфак, III курс:

— Ні для каго не сакрэт, як цяжка чалавеку вучыцца пасля двухгадовага перапынку. Каб не быць у адстаючых, патрэбна вельмі многа працаваць. А атрымліваецца, што мы, не шкадуючы, «раскідваемся» сваім часам. Падумайце самі: цэлы дзень у тыдзень трацім на ваенную падрыхтоўку. Я не хачу ганіць якасць выкладання супрацоўнікамі ваеннай кафедры, але ўсё ж лічу, што лепш было б, каб афіцэраў рыхтавалі ў ваенных вучылішчах. А нам гэты час траціць на вывучэнне спецыяльных дысцыплін. А што датычыць «ваенкі», то мы не супраць прайсці пасля заканчэння універсітэта двух- ці трохмесячныя зборы.

Гэта выступленне было не адзіным. Але прыводзіць усе няма сэнсу, бо выступаючыя патрабавалі аднаго — права вольнага наведвання заняткаў на ваеннай кафедры для ўсіх звольненых у запас студэнтаў.

Члены рэктарата (менавіта на яго пасяджэнні абмяркоўвалася гэта вострае пытанне) уважліва выслухалі ўсе меркаванні, заўвагі, прапановы студэнтаў. Усеагульную думку выказаў рэктар, акадэмік АН БССР Л. І. Кісялеўскі:

— Пытанне гэта, безумоўна, заслугоўвае ўвагі. Я згодзен з вашымі патрабаваннямі. Сумняваюся толькі ў адным: ці мэтазгодна пакідаць вучобу на кафедры чацвёртакурснікам? Ім жа застаўся адзін крок да здачы выпускных экзаменаў па ваеннай справе. Ды і дзяржаўныя сродкі затрачаны — і пра гэта таксама не трэба забываць. (Рэпліка з залы: «Мы не прасілі ваенную кафедру, каб яна нас вучыла». Вось як можна дагаварыцца да абсурду.— З. А.). Што датычыць астатняга, то вы маеце рацыю. І ўсё ж лічу, што рабіць так, як вы — неабдуманае і няправільнае рашэнне. Для нас указанне Дзяржкамітэта СССР — закон. А законы павінны выконвацца. І не ў нашай кампетэнцыі адмяняць іх. Прапаную адзіна правільны, на маю думку, варыянт: давайце разам з вамі сфармулюем нашы патрабаванні і накіруем гэты ліст у Дзяржкамітэт (копію — у рэспубліканскае міністэрства). Няхай там разбяруцца і дадуць адказ. А вам пакуль парада такая: хадзіце на лекцыі, бо, калі рашэнне будзе адмоўным, за пропускі давядзецца адказваць.

На тым і сышліся. У бліжэйшыя дзень-два ліст у Дзяржкамітэт СССР па народнай адукацыі будзе накіраваны. Слова — за ім. Ад яго залежыць далейшы ход падзей — студэнты маюць намер давесці справу да канца.

З. АЛЯШКЕВІЧ.

Ніхто нічога падобнага студэнтам не davяраў. Не было такога даручэння, каб пракарміць рэспубліку — для чаго ж існуюць адпаведныя арганізацыі, саўгасы і калгасы? Словам, калі б і ператварылася звычайная бульба на нашым стале ў небывалую раскошу, не іх, студэнтаў, у тым была б віна. Безвыніковы вясковы семестр стаў вядомы сярод студэнтаў як прымусовы, ад якога не выкруціцца, а ўцячы — сабе даражэй.

Ніколі аб чым-небудзь падобным гаспадарнікі не думалі. Не было ў тым патрэбы, каб студэнтам наладжваць быт — абыдуцца без «далікатэсаў», перажывуць у прыстасаваным памяшканні, не адважацца патрабаваць спецадзення і высокааплачваемых работ. Безгаспадарчасць, безадказнасць, беспакаранасць кіраўнікоў панавалі на «бульбе». Працуючыя студэнты ўяўляліся гаспадарнікам сілай паднявольнай — з прыватнай уласнасцю хто ж цырымоніцца!

А яна раптам, насуперак звычцы да маўклівай абыякавасці, у час сацыялагічнага апытання ЦК ЛКСМБ выказала актыўнасць: не супраць, маўляў, удзелу ў сельгасработах, калі не давядзецца зноў жыць у вільгаці і халадэчы, сёрбаць поліўку і падлічваць гадзіны прастояў; калі кіраўнікі раёнаў і гаспадарак не будуць дыктаваць звысоку касмічныя лічбы, нібыта патрэбныя неадкладна, а проста па-чалавечы папросяць дапамогі. Нічога крамольнага ў гэтых патрабаваннях — у час перабудовы і дэмакратызацыі эканамічных адносін студэнты пажадалі стаць раўнапраўнымі партнёрамі гаспадарнікаў. На хуткія змены пасля пастановы Савета Міністраў СССР «Аб дадатковых мерах па забеспячэнню ўборкі ўраджаю» (№ 448) усур'ёз не разлічвалі. Выйшла так, што памыліліся. Загадам Дзяржкамітэта па народнай адукацыі, які абвясціў распараджэнне ўрада: «У дадатак да пункта 1 (падпункт «в») пастановы...», нарадзілася «бульба» на добраахвотнай аснове. Студэнтам даравана воля. Цяпер іх нельга прымусіць, а можна толькі наняць на абмежаваны тэрмін. І ніякіх санкцый для тых, хто ехаць не пажадаў!

Астатняе — па рашэнню партнёраў. Але ж мала толькі абвясціць волю — права на яе патрэбна рэалізаваць. Адбываецца гэта па-рознаму.

ПАДНОЖКА НА СТАРЦЕ

або ДЫЯГНАЗ НА ПАСЛЯЗАЎТРА

НЕ ЧАКАЛІ...

«Бульбяны» загад — прагрэсіўны і наболелы дакумент — усё ж такі аказаўся ўразлівым. Спрадвечную сістэму пастаўкі працоўных сіл ён скасаваў, новую не паспеў абмаляваць нават славесна.

Гітарнай рамантыцы цеснавата сёння сярод нашых праблем і разгубленасці. Проста было, калі ўсё, што прыйшло «зверху»,— не абмяркоўвалася, далятала «знізу» — не выслухоўвалася. Сёння студэнт наўрад ці згодзіцца на «добраахвотнай аснове» «пахаць» за капейкі, выкалупваючы бульбу з брудных і мокрых палёў. І пакуль зразумела адно: на сельгасработах студэнт не разбагацее.

Новыя дакументы запасліся палачкай-выручалачкай. Саўгасы і калгасы павінны цяпер плаціць як след. Выкарыстоўваючы дагаворныя цэны (чытай: павялічваючы студэнцкія даходы). Прадастаўляючы натурвыплату. Забяспечваючы спрыяльныя бытавыя ўмовы. Усё ў абавязковым парадку і ў першую чаргу. Прывабная і яскравая ідылія студэнцкай «бульбы». І толькі каверзныя пытанні могуць парушыць яе. Ці здольны, скажам, калгасы і саўгасы пры існуючых фінансавых інструкцыях і закупачных цэнах на самую адборную бульбу не вышэй за 13 капеек за кілаграм «купіць» дастатковую колькасць студэнцкіх рук? Гэта, безумоўна, прымусіць больш разумна і абгрунтавана складаць заяўкі на студэнцкія атрады, арганізоўваць працу. Ці паспеюць гаспадарнікі ў час спыніцца, адмовіцца ад «гумавага» прынцыпу? Месяц пасля загаду (ва ўсялякім разе, на нашу думку) мала што перамяніў. Кіраўнікі калгасаў і саўгасаў засталіся звычайнымі гаспадарнікамі: на нарадзе ва універсітэце, па-ранейшаму, «выбівалі», прасілі, абяцалі... Ці не пашкодзіць лёсу ўраджаю ўвогуле зразумелы настрой студэнтаў: «Ехаць неабавязкова? Вельмі добра!»? А вы на сумленне спадзяваліся? Дарэмна. Бывалым памочнікам гаспадарак складана пакінуць «па-за кадрам» чародку мокрых ботаў ля дзвярэй, перапоўненыя пакоі школьных інтэрнатаў і скаргі сярдзітых бабулек, адсутнасць сушылкі і дождж сярод неабсяжнага поля.

У час камандзіроўкі па Круглянскаму і Бялыніцкаму раёнах мы старанна штудзіравалі тыповы дагавор і таму з усёй адказнасцю паведамляем чытачам — у ім:

— не рэкамендуецца засяляць студэнтаў у інтэрнат, дзе (так і не дайшлі рукі райсельгастэхнікі) не падключана паравое ацяпленне,— саўгас «Круча»;

— няма пункта, што растлумачыў бы, якім чынам дванаццаць дзяўчат ухітраюцца карыстацца адным умывальнікам і не спазняцца на працу, — саўгас «Круча»;

— не прапануецца ў якасці транспарту для перавозкі членаў атрада да працоўнага месца хадзьба пешшу працягласцю ў адну гадзіну — саўгас «Эсьмоны»;

— не прадугледжваецца, што сталоўка для студэнтаў ператворыцца ў прахадны двор, а таксама будзе размешчана ў прыстасаваным памяшканні — калгас «Свабода», саўгас «Эсьмоны»;

— не забараняецца, а лічыцца абавязковым для гаспадарнікаў забяспечыць атрад дапаможнымі памяшканнямі накшталт сушылкі, на што забыліся ў калгасе імя Кірава, саўгасе «Круча», калгасе «Кастрычнік»;

— недвухсэнсоўна гаворыцца, што выдача студэнтам спецадзення, спецабутку і ахоўваючых прыстасаванняў — не капрыз далікатных гарадскіх хлопцаў і дзяўчат, як гэта лічаць кіраўнікі ўсіх наведаных намі гаспадарак Бялыніцкага і Круглянскага раёнаў, а законнае чалавечае патрабаванне;

— удакладняецца — не хлебам адзіным жыве студэнт. У яго меню некаторым гаспадаркам (у прыватнасці, калгасу «Свабода» і саўгасу «Эсьмоны») пажадана ўвесці такія прадукты харчавання, як цукар і чай. Здабыць дэфіцыты не складае асаблівай цяжкасці пры ўзаемаразуменні мясцовых улад і спажывецкіх таварыстваў;

— настойліва рэкамендуецца раённым СЭС афармляць санітарныя пашпарты месц дыслакацыі студэнцкіх сельгасатрадаў. Няблага было б указаць і радыяцыйнае становішча ў зоне, дзе жывуць і працуюць студэнты. Такую просьбу, дарэчы, выказала кіраўніцтва універсітэта яшчэ 24 жніўня гэтага года ў лісце Міністру аховы здароўя БССР У. С. Улашчыку. Адказу няма. Атрады працуюць ужо другі тыдзень...

ДОБРААХВОТНІКІ І ДЭЗЕРЦІРЫ

Зусім не суб'ектыўны фактар адыгрывае злую ролю ў жыцці старэйшага універсітэцкага атрада — філфакаўскай «Мары». Рэдка які першакурснік трапляў раней у «Мару» без праверкі на трываласць. Мінулае лета такую магчымасць прадаставіла. А восенню «мараўкі» — цяпер ужо другакурсніцы — магчыма аб гэтым пашкадуюць. Бо працаваць у сельгасатрадзе на другі ж дзень пасля прыезду з Малдавіі «Мара» адмовілася. І, заўважце, мела на гэта права...

Восем другакурсніц філфака з педагагічнага атрада, які даглядаў дзяцей з Гомельскай і Магілёўскай абласцей у санаторыі «Пралеска» пад Ракавам, былі вымушаны выехаць на «бульбу». Паток пагроз і папярэджванняў дэканата змыў самы важкі аргумент: да васемнаццатага верасня дзяўчаты павінны былі знаходзіцца пад назіраннем урача (было ў лагеры два выпадкі захворвання гепатытам). Замест каранціну апынуліся Света Мазур, Таня Місько, Радміла Мядзянік, Оля Аркадзьева і Люда Крупіч у саўгасе «Круча», дзе і медыцынскай установы нават ніжэйшага рангу няма і да аптэкі ехаць не адзін кіламетр.

Шостага верасня студэнтка філфака Наташа Філіповіч павінна была праходзіць медыцынскае абследаванне. Амаль месяц «стаяла» ў чарзе. Пятага верасня Наташа з абвастрэннем хранічнага гастрыту паехала ў сельгасатрад.

— Медыцынскае самаабслугоўванне тут на высокім узроўні,— жартуе Наташа, успамінаючы візіт да вясковага спецыяліста па ўсіх хваробах.— У доктара прыказка: дыханне нячыстае, патрэбна лячыцца, але не сёння.

Да нашай размовы далучылася і Наташа Падлозная. Яе хранічны піеланефрыт, па перакананню адміністрацыі факультэта, лепей за ўсё лячыць працай у полі на сямі вятрах.

— Мы разумеем,— згаджаюцца дзяўчаты,— многа ў гэтым годзе дэзерціраў. Але...

Колькі застанецца добраахвотнікаў, калі ў кожным імкнуцца ўбачыць дэзерціра?

І яшчэ адна тонкасць: добраахвотнікаў лягчэй за ўсё знайсці на першым курсе — ім і самім патрэбна хай сабе нявольная, але еднасць. Да таго ж, адпала б неабходнасць шукаць справядлівае вырашэнне лёсу будатрадаўцаў, звяртацца за дапамогай былых вайскоўцаў.

ДАГАВОР ДАРАЖЭЙ ЗА ГРОШЫ

Студэнцкія сельгасработы, што з году ў год трымаліся на кволых нагах энтузіязму і падмацоўваліся каманднa-адміністрацыйнымі мерамі, нарэшце, трапілі ў доўгачаканае рэчышча эканамічных адносін. Адвечным «бульбяным» праблемам, якія ўпарта не падпарадкоўваліся шматлікім пастановам і загадам, знайшлі разумнае вырашэнне — тыповы дагавор на выкананне сельскагаспадарчых работ студэнцкіх атрадаў. Праўда, нешта падобнае існавала і раней, аднак сёлетні дакумент, зацверджаны ЦК ЛКСМ Беларусі і Міністэрствам народнай адукацыі БССР, абмяжоўвае абсалютную манархію гаспадарак - заказчыкаў. Больш таго, самі студэнты атрымалі рэальныя правы абмяркоўваць прапануемыя калгасамі і саўгасамі ўмовы арганізацыі і аплаты працы, і, што [illegible] галоўнае, патрабаваць лепшых. У адваротным выпадку атрад можа змяніць [illegible] месца сваёй дыслакацыі [illegible] і спагнаць з негасцінных гаспадароў «няўстойку» ў памеры трохдзённага заробку кожнага студэнта. Словам, сёлетняя «бульба» — сапраўдная эпоха дыктатуры студэнцтва. Безабаронных колішніх падначальных навучэнцы ВНУ, тэхнікумаў і вучылішчаў на законнай аснове ператварыліся ў [illegible] партнёраў працаўнікоў аграрнага сектара. Так, прынамсі, канстатуе новы дагавор.

Студэнты «другога беларускага» з [illegible]алагічнага факультэта працуюць у калгасе «Свабода» Круглянскага раёна пакуль без ніякага пісьмовага пагаднення з дырэкцыяй гаспадаркі. Камісар атрада Ірына Крук спрабавала [illegible] навесці сякія-такія даведкі аб умовах працы, нормах і расцэнках, але чаго варты вусныя абяцанні і дамоўленасці? Багата іх было заўжды, і ў байцоў [illegible] зараз вы[illegible]каюць толькі [illegible] ўсмешкі. Зрэшты, і на дагавор асаблівай надзеі дзяўчаты не ўскладваюць. Ці то ад таго, што не маюць уяўлення аб ім, ці спрацавала сіла звычкі — мінулагодняе ўражанне ад першай «бульбы» моцна трымае іх у застарэлых рамках абыякавасці. Хутчэй, і тое, і другое адразу. Такая апатыя, як вынік «прымусовай» да сельгасработ ёсць і ў «перабудаваўшыхся» атрадах.

Вонкава [illegible] даецца, няма ў іх праблем. На паперы ўсё зроблена па апошняму ўзору справаводства, [illegible] слова «дагавор» [illegible] на вуснах кожнага студэнта. Але за гэтым аб'ёмістым [illegible]аняццем у большасці [illegible] такія ж недакладныя і [illegible]канкрэтныя ўмовы супрацоўніцтва.

План [illegible]ыхтоўкі ільну для сельгасатрада ў саўгасе «Круча» Круглянскага раёна акрэслены [illegible] пад гэтую культуру. Норма для трыццаці дзяўчат — сто з лішнім гектараў — вельмі высокая. Кіраўніцтва гаспадаркі з гэтым згаджаецца і не патрабуе ад студэнтак строгага выканання абавязацельства. Гэта нерэальна, але саўгасу дае магчымасць максімальна затрымаць сваіх памочнікаў. І, відавочна, патануўшы ў неабсяжным ільняным моры, спадзяюцца студэнткі хоць на некалькі дзён раней адведзенага на сельгасработы тэрміну вярнуцца дамоў, каб адпачыць, падрыхтавацца да новага навучальнага года. Страцілі гэтую надзею і студэнты фізфака, якія працуюць у калгасе імя Кірава Бялыніцкага раёна. Іх дагавор з гаспадаркай [illegible] прадугледжвае толькі від работ. Па прынцыпу: сёння [illegible], заўтра — там. Калгасу [illegible] мець на падсобных работах 5 чалавек. А студэнтам, [illegible] прыкра, усё роўна. Абы [illegible] да вечара.

Пашанцавала з умовамі дагавору хіба [illegible] фізфакаўцам у саўгасе «Эсьмоны» Бялыніцкага раёна. [illegible] аб'ём работ, [illegible] і адпаведныя [illegible] «майстэрству» студэнтаў [illegible]. [illegible], што і самі [illegible] працуюць з вялікай ахвотай.

— Выка[illegible] заданне раней — атрымаем [illegible] дзён, а то і тыдзень [illegible] да адпачынку. Гэта даражэй за грошы. Заробак, [illegible], дырэкцыя саўгаса [illegible] абяцала павысіць, калі ўбяр[illegible] адведзеную плошчу ільну і [illegible] датэрмінова,—

адзначыў кіраўнік атрада Андрэй Ігаравіч Цімошчанка.

Менавіта на такую маральную і матэрыяльную эфектыўнасць разлічаны ў ідэале новы тыповы дагавор. Але ж гэтай той рэцэпт, што дзейнічае супраць хранічнай хваробы студэнцкай «бульбы» толькі ў сумленных руках гаспадарнікаў і пры кампетэнтным прадстаўніцтве факультэтаў. Кампетэнтным не ў адносінах выкладчыцкага прафесіяналізму, а ў фінансава-эканамічнай адукаванасці. Таму без кансультацый спецыялістаў сельскай эканомікі ў будучым не абысціся. Ды і сам дагавор пажадана заключаць тым, хто будзе яго выконваць,— студэнтам, а не кімсьці з выкладчыкаў.

Што ж, першы блін комам. Зрэшты, каб жа толькі адзін.

ВАРАЖБА НА «АЛАВЯНАЙ» ЛЫЖЦЫ

Звычайная сталовая лыжка нечаканы выслізнула з кішэні дзяўчыны і па-здрадніцку зазіхацела ў ільняным іржышчы. Студэнтка сумелася, а потым таропка пачала тлумачыць: «Гэта я замест дазіметра яе нашу. Прыкладваю да сэрца — радыяцыю вымяраю».

Радыяцыйная трывога сёлета ў многіх бацькоў студэнтаў выклікала гнеўную хвалю пратэсту і абурэння. Таўро «радыёактыўнай забруджанасці» трывала замацавалася за Магілёўшчынай, і таму кожны студэнт ці то ў Бялыніцкім, ці то ў Круглянскім раёне чамусьці ўпэўнена лічыць, што працуе ў небяспечнай для здароўя зоне. Дарма кіраўнікі гаспадарак і нават мясцовыя жыхары спрабуюць іх пераканаць у адваротным. Даверу няма. Асабліва, калі лыжкі-дазіметры шчыльна прылягаюць да цела, паказваючы тым самым «наяўнасць» у асяроддзі звышнормавай колькасці радыёнуклідаў. А зрабіць дазіметрычны кантроль перад самым прыездам студэнтаў і дакументальна даказаць ім, што ні фон, ні глеба сапраўды не забруджаны, санітарна-гігіенічныя службы раёнаў так і не пажадалі. Няма ні на адным з дагавораў і подпісу ўрачоў з райСЭС, дазваляючага працаваць студэнтам у тых ці іншых гаспадарках раёна. Аргумент — наш раён не забруджаны. Прынамсі, такія звесткі дае гідраметслужба. Але, напрыклад, у Бялыніцкім раёне, дзе студэнты (не толькі універсітэцкія) працуюць ва ўсіх 18 гаспадарках, «гідраметам» даследавана толькі яго паўднёвая частка.

Акрамя таго, звесткі гэтыя служба дае ў агульным парадку. «Ведаем, што ў раёне 23 населеныя пункты «чыстыя», 35 маюць фон ад аднаго да пяці кюры. А вось дакладна так і не вядома, якія гэта вёскі».

— І ўсё ж прычын для неспакою асаблівых няма. У нас у раёне нават піянерскія лагеры Міністэрства аховы здароўя дазволілі адкрыць,— тлумачыць урач, лабарант райСЭС Алена Ігараўна Дамарацкая.— Праўда, для студэнтаў і гэта не пераканаўчы довад.

Развеяць іх сумненні супрацоўнікі раённай санэпідэмстанцыі пакуль не могуць. Раён не малы, а магчымасці ўрачоў абмежаваныя. І таму вельмі карыснай і своечасовай была б дапамога універсітэцкіх спецыялістаў у галіне радыяцыйнай хіміі. Не супраць былі і самі выкладчыкі гэтай кафедры, аднак далей слоў справа не пайшла...

Дзяўчына хуценька падняла з зямлі сваю «чароўную» лыжку, беражліва працерла і схавала ў кішэнь. «Хай будзе. Спатрэбіцца яшчэ «народны дазіметр». Іншага пакуль няма».

Матэрыялы рэйда падрыхтавалі
М. МАСТОЎСКІ,
М. МАРАВА.

11 верасня адбылося пашыранае пасяджэнне камітэта камсамола універсітэта, на якім быў прыняты шэраг дакументаў. Сёння мы прапануем іх вашай увазе.

РЭЗАЛЮЦЫІ пашыранага пасяджэння камітэта камсамола Белдзяржуніверсітэта імя У. І. Леніна

«АБ ПРАВЯДЗЕННІ 33-Й СПРАВАЗДАЧНА-ВЫБАРНАЙ КАНФЕРЭНЦЫІ УНІВЕРСІТЭТА»

З прычыны сканчэння тэрміну паўнамоцтваў камітэта камсамола універсітэта, якія прадугледжаны Уставам ВЛКСМ, пашыранае пасяджэнне камітэта камсамола універсітэта пастанаўляе:

1. Правесці 33-ю справаздачна-выбарную камсамольскую канферэнцыю 28 кастрычніка 1989 года. План практычных мерапрыемстваў па падрыхтоўцы канферэнцыі зацвердзіць.

2. Устанавіць норму прадстаўніцтва на канферэнцыі: 1 дэлегат ад 25 членаў ВЛКСМ. Выбары дэлегатаў правесці на справаздачна-выбарных сходах камсамольскіх арганізацый факультэтаў і канферэнцыях супрацоўнікаў.

3. Зацвердзіць наступную павестку дня канферэнцыі:

1) Справаздача сакратара камітэта камсамола універсітэта.

2) Абмеркаванне справаздачы і праграмных дакументаў камітэта камсамола універсітэта.

3) Выбары сакратара камітэта камсамола універсітэта.

4) Выбары камітэта камсамола.

5) Выбары кантрольнай камісіі.

6) Выбары дэлегатаў на справаздачна-выбарную канферэнцыю Маскоўскага раёна.

4. Для падрыхтоўкі дакументаў, якія будуць абмяркоўвацца 33-й справаздачна-выбарнай камсамольскай канферэнцыяй, стварыць праграмную камісію. Праекты праграмных дакументаў камітэта камсамола Белдзяржуніверсітэта вынесці на шырокае абмеркаванне да 10 кастрычніка 1989 г.

. Аб'явіць агульнауніверсітэцкую камсамольскую дыскусію. З гэтай мэтай:

— арганізаваць работу дыскусійнага цэнтра са штотыднёвым правядзеннем пасяджэнняў (чацвер, 18.00, аўд. 206, гал. корпус);

— аформіць спецыяльны стэнд для дыскусійных матэрыялаў у фае першага паверха гал. корпуса;

— запрасіць рэдакцыю газеты «Беларускі універсітэт» да шырокага асвятлення дыскусіі.

6. У час справаздачна-выбарных сходаў у камсамольскай арганізацыі універсітэта правесці вылучэнне кандыдатур у састаў камітэта камсамола універсітэта, кантрольнай камісіі. Выбары сакратара камітэта камсамола універсітэта правесці на конкурснай аснове прамым галасаваннем.

7. Справаздачу сакратара камітэта камсамола універсітэта абмеркаваць на пасяджэнні камітэта камсамола 19 кастрычніка 1989 года.

«АБ ПРАЕКЦЕ ЗАКОНА АБ ВЫБАРАХ НАРОДНЫХ ДЭПУТАТАЎ БЕЛАРУСКАЙ ССР»

Лічым неабходным у новым праекце ўлічыць наступныя пажаданні:

— выключыць выбарнасць народных дэпутатаў БССР ад грамадскіх арганізацый, пакінуўшы за імі права вылучэння сваіх кандыдатаў;

— выключыць права акруговых перадвыбарных сходаў рэгістраваць (адхіляць) усіх, вылучаных у адпаведнасці з Законам кандыдатаў;

— прадаставіць права вылучэння кандыдатаў у народныя дэпутаты БССР усім самастойным прадпрыемствам, арганізацыям, установам незалежна ад ліку працоўных.

«АБ НАВУЧАННІ НА ВАЕННАЙ КАФЕДРЫ»

Пасяджэнне камітэта камсамола лічыць сваім абавязкам падтрымаць рух студэнтаў за перабудову ваеннай падрыхтоўкі. Пазіцыя моладзі ні ў якім разе не можа быць вытлумачана як ухіленне ад праблем абараназдольнасці нашай Радзімы і, у рэшце, накіравана на павышэнне якасці падрыхтоўкі афіцэраў запасу.

Пашыранае пасяджэнне камітэта камсамола універсітэта прапануе:

— увесці добраахвотнае навучанне ўсіх без выключэння студэнтаў ваенным спецыяльнасцям (як для юнакоў, так і для дзяўчат);

— студэнтаў, якія вучацца на ваенных кафедрах, вызваляць ад праходжання ваеннай службы ў якасці радавых. Пасля выезду ў лагеры і атрымання дыплома ім прысвойваецца афіцэрскае званне. Студэнты, якія не выказалі жадання вучыцца на ваеннай кафедры, праходзяць службу ва ўстаноўленым парадку. Студэнтам, якія прайшлі тэрміновую ваенную службу, прадаставіць права добраахвотнага навучання на ваеннай кафедры;

— студэнтам, якія вучацца на ваеннай кафедры, прадаставіць магчымасць атрымання вадзіцельскіх правоў;

— для студэнтаў, якія вучацца ваеннай спецыяльнасці, было б разумным налічваць надбаўку да стыпендыі звыш ліміту стыпендыяльнага фонду за кошт Міністэрства абароны СССР;

— выключыць уплыў адзнакі ведаў па ваеннай падрыхтоўцы на назначэнне стыпендыі студэнтам і атрыманне дыплома з адзнакай.

«АБ ПРАЕКЦЕ ЗАКОНА АБ ГРАМАДСКІХ АРГАНІЗАЦЫЯХ БССР»

Зараз у рэспубліцы склалася сітуацыя, пры якой існуюць, дзейнічаюць і зноў утвараюцца розныя грамадскія маладзёжныя арганізацыі. Дзейнасць такіх арганізацый у большасці выпадкаў не рэгламентавана, у выніку чаго ажыццяўленне і абарона маладзёжнымі арганізацыямі сваіх правоў значна ўскладнены, узнікаюць канфлікты з органамі дзяржаўнай улады і існуючымі ўзаконенымі грамадскімі структурамі.

Камітэт камсамола БДУ лічыць, што ўсе маладзёжныя арганізацыі маюць аднолькавыя правы на існаванне, што стварэнне шырокага фронту барацьбы за перабудову немагчыма без іх каардынацыі і супрацоўніцтва.

Камітэт камсамола БДУ выступае за ажыццяўленне маладзёжнымі арганізацыямі сваёй дзейнасці ў рамках і ў адпаведнасці з Канстытуцыяй БССР, у той жа час рашуча выступае супраць усялякіх праяў экстрэмізму, нацыяналізму і іншай антыграмадскай дзейнасці.

Камітэт камсамола БДУ лічыць, што маладзёжнаму руху ў рэспубліцы неабходны Закон аб грамадскіх арганізацыях БССР. Камітэт камсамола выступае за хутчэйшае прыняцце такога Закона, за свой удзел у яго распрацоўцы і абмеркаванні і з гэтай мэтай пастанаўляе:

1. Стварыць пры камітэце камсамола камісію па распрацоўцы праекта Закона аб грамадскіх арганізацыях БССР.

2. Выпрацаваны варыянт праекта вынесці на шырокае абмеркаванне, пасля чаго перадаць у ЦК ЛКСМБ для вынясення яго ў якасці альтэрнатыўнага на разгледжанне Вярхоўнага Савета БССР.

«АБ ПАЛАЖЭННІ АБ ВЫБАРАХ ДЭЛЕГАТАЎ НА УСЕСАЮЗНЫ І РЭСПУБЛІКАНСКІ СТУДЭНЦКІЯ ФОРУМЫ У БЕЛДЗЯРЖУНІВЕРСІТЭЦЕ ІМЯ У. І. ЛЕНІНА»

1. Адобрыць у асноўным Палажэнне аб выбарах дэлегатаў на Усесаюзны і Рэспубліканскі студэнцкія форумы ў Белдзяржуніверсітэце імя У. І. Леніна (дадаецца).

2. Заклікаць камітэты камсамола факультэтаў прыняць актыўны ўдзел у перадвыбарнай кампаніі па вылучэнню дэлегатаў.

ПАЛАЖЭННЕ АБ ВЫБАРАХ ДЭЛЕГАТАЎ НА УСЕСАЮЗНЫ І РЭСПУБЛІКАНСКІ СТУДЭНЦКІЯ ФОРУМЫ У БЕЛДЗЯРЖУНІВЕРСІТЭЦЕ ІМЯ У. І. ЛЕНІНА

У адпаведнасці з рашэннем Падрыхтоўчага камітэта Усесаюзнага студэнцкага форуму права рашаючага голаса пры выбарах і вылучэнні дэлегатаў на форум маюць студэнты і аспіранты дзённай формы навучання.

Для непасрэднай арганізацыі выбараў ствараюцца:

— аргкамітэт універсітэта;

— аргкамітэты факультэтаў.

Рашэннем аргкамітэта выбары будуць праведзены ў 2 этапы.

I этап — вылучэнне кандыдатаў у дэлегаты і выбранне выбаршчыкаў на агульнауніверсітэцкі сход на факультэтах — да 10 кастрычніка.

II этап — правядзенне агульнауніверсітэцкага сходу — 14 кастрычніка.

Права вылучэння кандыдатаў у дэлегаты маюць: сходы студэнцкіх калектываў вучэбных груп, курсаў, кафедраў, факультэтаў, калектываў аспірантаў факультэта, грамадскіх арганізацый і студэнцкіх аб'яднанняў. Дапускаецца самавылучэнне кандыдатаў з умовай збору імі не менш як 50 галасоў у падтрымку кандыдата. Колькасць вылучаемых кандыдатаў неабмежаваная. Пратаколы сходаў і ведамасці збору подпісаў павінны быць прадастаўлены ў аргкамітэт універсітэта для рэгістрацыі кандыдата. Пратаколы і ведамасці, аформленыя не на бланках аргкамітэта, будуць лічыцца несапраўднымі. Абавязкова ўказанне, на які форум — Усесаюзны ці Рэспубліканскі — вылучаны пэўны кандыдат.

Працэдура выбрання выбаршчыкаў на агульнауніверсітэцкі сход вызначаецца аргкамітэтам кожнага факультэта самастойна. Для факультэтаў устаноўлены аднолькавыя квоты — па 15 выбаршчыкаў. Пратаколы афармляюцца на стандартных бланках аргкамітэта універсітэта і прадастаўляюцца ў аргкамітэт. Агульнауніверсітэцкі сход будзе лічыцца правамоцным пры ўмове прысутнасці 2/3 ад агульнай колькасці выбаршчыкаў.

Для універсітэта ўстаноўлена квота: на Усесаюзны форум 2 чалавекі; на Рэспубліканскі 3 чалавекі.

У час сходу кожнаму кандыдату прадастаўляецца магчымасць выступлення і адказу на пытанні выбаршчыкаў.

Выбранне дэлегатаў праводзіцца шляхам тайнага галасавання па асобных спісах для Усесаюзнага і Рэспубліканскага форумаў.

Па ўсіх пытаннях правядзення выбараў звяртацца ў п. 306 галоўнага корпуса універсітэта — у аргкамітэт.

АРГКАМІТЭТ.

ПАДПІСНАЯ КАМПАНІЯ ПРАЦЯГВАЕЦЦА

Вы, паважаны, учора скардзіліся сябру, што ваша падпіска на 1990 год — больш чым на сто рублёў. Дык няўжо пашкадуеце яшчэ адзін, каб зноў стаць чытачом нашай газеты?

А калі нехта яшчэ нічога не выпісаў, яму да месца будзе пачаць з выдання, што прозвішчы сваіх калег і знаёмыя твары на фотаздымках; дзе амаль кожны радок так ці інакш прысвечаны адна-му — месцу вашай работы ці вучобы.

НЯМА БОЛЬШ У СВЕЦЕ ТАКОГА ВЫДАННЯ!

можна параўнаць хіба толькі з «Московскими новостями» на рускай мове, якія таксама, як і «Беларускі ўніверсітэт», у кіёсках не знайсці.

Добра, вы толькі вярнуліся з поўдня і хвалюецеся, што пасля адпачынку не дацягнеце да бліжэйшай палучкі. Дык чаму б не падпісацца на «Беларускі ўніверсітэт» усёй кафедрай, на якой вы працуеце? У такім разе вам абавязкова хопіць грошай...

Няма больш у свеце выдання, на старонках якога вы можаце рэгулярна сустракаць

1990-ты — год Каня. Гараскоп гаворыць, што ў такі год нараджаюцца разумныя, праніклівыя людзі з вясёлым характарам, да таго ж, са сваім пунктам гледжання на любую праблему і таленавітыя. Нават калі вы нарадзіліся пад знакам іншай жывёлы — усё роўна ёсць падставы верыць, што і вы можаце авалодаць такімі якасцямі, трэба толькі змагацца за гэта. Газета «Беларускі ўніверсітэт» заўсёды гатова дапамагчы вам — калі вы станеце яе падпісчыкам у наступным годзе. Для таго вам застаецца толькі знайсці грамадскага распаўсюджвальніка нашай газеты на сваім факультэце.

Да новых сустрэч у год Каня!

ПАВІНЕН ВЕДАЦЬ КОЖНЫ

У апошнія гады Савецкі ўрад, настойліва праводзячы палітыку захавання міру, мэтанакіравана шукае шляхі ліквідацыі ядзернай зброі і раззбраення ва ўмовах парытэту армій краін НАТА і КВД, а таксама ў аднабаковым парадку прыступіў да скарачэння сваіх Узброеных Сіл. У сувязі з гэтым сярод некаторай часткі насельніцтва пануе думка, што грамадзянская абарона страчвае сваё значэнне. Як вынік, некаторымі студэнтамі часта ставіцца пытанне аб мэтазгоднасці вывучэння грамадзянскай абароны ў ВНУ краіны. Гэта памылковая думка.

Грамадзянская абарона займаецца пытаннямі абароны насельніцтва ад магчымага выкарыстання ворагам зброі масавага паражэння і іншых сродкаў знішчэння людзей. Таму аднабаковае скарачэнне нашых Узброеных Сіл нікольні не аблягчае задачу абароны насельніцтва нашай краіны, а хутчэй ускладняе яе і ставіць больш жорсткія патрабаванні да грамадзянскай абароны.

Звернемся да фактаў. ЗША у 1988 годзе прыступілі да вытворчасці новага віду хімічнай зброі — бінарных атручваючых рэчываў, якія з'яўляюцца апошнім дасягненнем у развіцці сродкаў масавага знішчэння людзей і ідуць на ўзбраенне арміі ЗША. Кіраўнікі ваеннага ведамства ЗША настойліва дабіваюцца ад урада краін НАТА пачаць мадэрнізацыю ракет тактычнага прызначэння з ядзернымі боегалоўкамі для таго, каб павялічыць іх радыус дзеяння і тым самым кампенсіраваць вакуум, які ўтварыўся ў Заходняй Еўропе ў сувязі з ліквідацыяй там ракет сярэдняга радыусу дзеяння.

Па-ранейшаму прытрымліваюцца дактрыны «ядзернага стрымлівання» ўрады Англіі і Францыі, мяркуючы, што наяўнасць ядзернай зброі з'яўляецца важным фактарам захавання міру. Удасканальваючы ядзерную зброю, Францыя працягвае праводзіць яе наземныя выпрабаванні.

Усё гэта прымушае Савецкі ўрад умацоўваць грамадзянскую абарону краіны, займаючыся пытаннямі далейшага ўдасканалення абароны насельніцтва ва ўмовах ваеннага часу.

Праведзеныя спецыялістамі грамадзянскай абароны даследаванні паказалі, што пры нанясенні па тэрыторыі ЗША масіраваных ракетна-ядзерных удараў пры адсутнасці якіх-небудзь абаронных мерапрыемстваў грамадзянскай абароны у ЗША выжыве толькі 20 працэнтаў насельніцтва, пры правядзенні своечасовай эвакуацыі жыхароў у небяспечныя раёны будзе захавана 80 працэнтаў, а пры наяўнасці сучасных сховішчаў для ўсяго насельніцтва краіны будзе выратавана 90 працэнтаў людскіх рэсурсаў.

Ва ўмовах парытэту ядзернай зброі ў ЗША і СССР гэтыя вывады могуць быць распаўсюджаны і на Савецкі Саюз у выпадку нанясення па яго тэрыторыі масіраваных ядзерных udараў.

Пераканаўчым пацвярджэннем вынікаў гэтых даследаванняў з'яўляецца атамная бамбардзіроўка авіяцыяй ЗША гарадоў Японіі ў час другой сусветнай вайны. У сувязі з тым, што ў Херасіме перад скідваннем атамнай бомбы не была аб'яўлена паветраная трывога і людзі не паспяшаліся ў сховішчы, страты сярод грамадзянскага насельніцтва аказаліся велізарнымі — каля 240 000 чалавек. Грамадзянская абарона Японіі, улічваючы вопыт Херасімы, пры з'яўленні амерыканскага бамбардзіроўшчыка над Нагасакі, аб'явіла паветраную трывогу, і, нягледзячы на тое, што сховішчы не былі разлічаны на ядзерны ўдар, яны выратавалі многіх людзей: страты аказаліся ў тры разы меншымі і склалі прыкладна 80 000 чалавек.

Неабходна ўлічваць і тое, што працэнт страт сярод грамадзянскага насельніцтва ў войнах у сувязі з удасканаленнем сродкаў вядзення вайны бесперапынна ўзрастае: у першую сусветную вайну гэтыя страты склалі 13 працэнтаў ад агульнай колькасці забітых, у другую — каля 70, у карэйскай вайне — 84, а ў вайне ў Індакітаі гэта лічба дасягнула 90 працэнтаў.

Нельга не адзначыць павышэнне ролі грамадзянскай абароны і ва ўмовах мірнага часу, калі гіганцкае развіццё навукі і сучасная тэхнічная рэвалюцыя прывялі да стварэння ў развітых краінах складаных тэхнічных сістэм у атамнай энергетыцы, хімічнай прамысловасці і ў іншых галінах народнай гаспадаркі. Усялякае ўскладненне тэхнічных збудаванняў заўсёды вядзе да зніжэння іх надзейнасці ў працэсе эксплуатацыі, гэта значыць, да ўзрастання магчымасці ўзнікнення аварый на іх.

Пераканаўчым сведчаннем гэтага з'яўляецца аварыя на Чарнобыльскай АЭС, дзе ўзровень кампетэнтнасці кіраўнікоў у пытаннях грамадзянскай абароны аказаўся нізкім, які не адпавядае ні духу часу, ні сучаснаму мысленню. З-за поўнай непісьменнасці ў гэтых пытаннях кіраўніцтва Чарнобыльскай АЭС не прыняло ніякіх мер па абароне насельніцтва ад радыяцыйнай пагрозы. У выніку каля 600 тысяч чалавек падвергліся радыёактыўнаму ўздзеянню. 237 захварэлі вострай прамянёвай хваробай, з іх 28 памерлі. І зусім справядліва былы дырэктар Чарнобыльскай АЭС быў асуджаны за гэта злачынства да 10 гадоў пазбаўлення волі. Адпаведнае пакаранне атрымалі і яго памочнікі.

Там, дзе грамадзянская абарона знаходзіцца не на належнай вышыні, вялікія людскія страты назіраюцца і пры стыхійных бедствах. Напрыклад, у час землетрасення ў Арменіі загінула каля 25 тысяч чалавек, прычым многія з іх загінулі з-за таго, што грамадзянская абарона ў рэспубліцы аказалася не ў стане своечасова правесці выратавальныя работы і многія людзі так і засталіся пад абломкамі дамоў.

Думаю, прыведзенымі фактамі пераканаў вас, што грамадзянская абарона на сучасным этапе развіцця чалавецтва набывае важнейшае значэнне ва ўмовах як мірнага, так і ваеннага часу. Таму сумнявацца ў неабходнасці вывучэння грамадзянскай абароны ў ВНУ — гэта значыць думаць катэгорыямі застойнага часу, гэта значыць не жадаць ці не ўмець бачыць усё тое, што адбываецца не толькі ў нашай краіне, але і ва ўсім цывілізаваным свеце.

Большасць студэнтаў нашага універсітэта правільна разумеюць усе гэтыя праблемы і добрасумленна асвойваюць дысцыпліну «Грамадзянская абарона». Студэнты хімічнага, механіка-матэматычнага, фізічнага факультэтаў, а таксама факультэта прыкладной матэматыкі, як правіла, паспяхова вывучаюць і добра здаюць залікі па гэтай дысцыпліне.

А вось студэнты трэцяга курса факультэта радыёфізікі і электронікі ў мінулым семестры паставілі пытанне аб прадстаўленні магчымасці тым, хто служыў у арміі, самастойна падрыхтавацца і датэрмінова здаць залік па грамадзянскай абароне. Нягледзячы на тое, што дэкан факультэта А. М. Шырокаў на рэктарацe пры абмеркаванні гэтага пытання спрабаваў растлумачыць студэнтам, што праграма падрыхтоўкі салдат і сяржантаў Савецкай Арміі і праграма па грамадзянскай абароне ВНУ не маюць практычна нічога агульнага (аб тым жа гаварылі і выкладчыкі кафедры ГА на сустрэчы з актывам курса), студэнты засталіся пры сваёй думцы.

Высветлілася, што не толькі датэрмінова, але і пасля заканчэння экзаменацыйнай сесіі мінулага семестра больш за 50 працэнтаў студэнтаў 3-га курса аказаліся не ў стане выканаць кантрольную работу і здаць залік, застаўшыся з запазычанасцю да пачатку новага навучальнага года.

Незразумелай была пазіцыя намесніка дэкана факультэта Я. І. Боўбеля на сустрэчы выкладчыкаў кафедры грамадзянскай абароны з актывам студэнтаў 3-га курса, калі ён спрабаваў падтрымаць іх неабдуманыя патрабаванні. Магчыма, пазіцыя Яўгена Іванавіча ў вачах студэнтаў выглядала ў той час дэмакратычнай, але ці патрэбна студэнтам такая «дэмакратыя», калі ў выніку яны аказаліся «даўжнікамі». Дарэчы, многія з тых студэнтаў, якія ўсё-такі асілілі залік, выказалі выкладчыкам шкадаванне, што, адмовіўшыся ад рэгулярных заняткаў па грамадзянскай абароне, яны затрацілі на падрыхтоўку так многа часу і энергіі.

Ю. ФЕДАРАЎ,
старшы выкладчык кафедры грамадзянскай абароны, кандыдат тэхнічных навук.

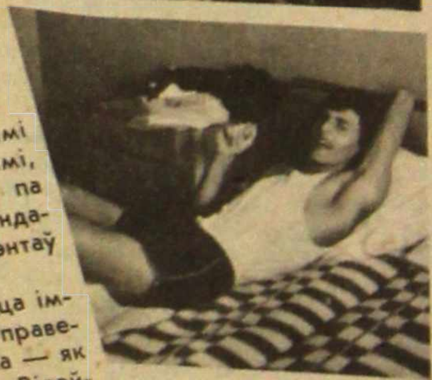

Падарункі «Вілейкі»

УСПАМІНЫ АБ ЛЕЦЕ

Цяжка ўявіць, што сярод студэнтаў, якія правялі лета ў спартыўна-аздараўленчым лагеры на Вілейцы, былі тыя, хто пашкадаваў аб гэтым. Камісар лагера Уладзімір Ільіч Мядзяннікаў лічыў сваёй галоўнай мэтай, каб усе перш за ўсё добра адпачылі. І ўмовы для таго, каб людзі з карысцю забыліся на час пра свае штодзённыя клопаты, пра работу і вучобу, тут былі створаны.

Галоўнае — немагчыма было схавацца ад неабходнасці займацца фізкультурай. Кожны дзень быў насычаны рознымі, на любы густ, спартыўнымі спаборніцтвамі: і такімі інтэлектуальнымі, як шахматы і шашкі, і такімі захапляючымі відовішчамі, як, напрыклад, сустрэча па валейболе паміж камандамі супрацоўнікаў і студэнтаў універсітэта.

Час канікул праносіцца імгненна. Але калі ён праведзены цікава і карысна — як у студэнцкім лагеры «Вілейка» — гэтыя імгненні яшчэ не раз успомняцца сярод спраў і праблем, яшчэ не раз узнімуць настрой і ўзнагародзяць бадзёрасцю.

А. ГУСАК,
студэнт гістарычнага факультэта.

БЕЛАРУСКІ УНІВЕРСІТЭТ

Цана 2 кап.
Мінская паліграфічная фабрыка «Чырвоная зорка» МВПА імя Я. Коласа.
14 верасня
Зак. 1630.
Т. 2000 экз.

220080, Мінск-80, УНІВЕРСІТЭЦКІ ГАРАДОК, ВУЛ. БАБРУЙСКАЯ, 9, ПАВЕРХ 4, ПАКОІ 74-75.
ТЭЛЕФОН 20-68-27.

Рэдактар
М. Г. ЗАГОРСКАЯ.